

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 28 ΜΑΪΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΛΥΣΕΙΣ

A. Ακόμη εξ αιτίας των ίδιων τρόπων και διαμέσου αυτών και γεννιέται και καταστρέφεται κάθε αρετή, όπως ακριβώς συμβαίνει και με την τέχνη. Γιατί με το παίξιμο της κιθάρας και οι επιδέξιοι και οι κακοί κιθαριστές γίνονται. Με ανάλογο τρόπο γίνονται και οι οικοδόμοι και όλοι οι άλλοι τεχνίτες. Γιατί με το να κτίζουν σωστά θα γίνουν οι επιδέξιοι οικοδόμοι ενώ με το κακό κτίσιμο θα γίνουν οι κακοί. Γιατί αν δεν ήταν έτσι τα πράγματα, κανείς δεν θα είχε ανάγκη το δάσκαλο, αλλά όλοι θα ήταν από τη φύση τους ικανοί ή ανίκανοι.

Έτσι βέβαια συμβαίνει και στο πεδίο της αρετής. Γιατί με τις πράξεις μας στις καθημερινές διαπροσωπικές μας σχέσεις, άλλοι γινόμαστε δίκαιοι και άλλοι άδικοι, για παράδειγμα πράττοντας σε φοβερές συνθήκες και συνηθίζοντας να έχουμε φόβο ή θάρρος, άλλοι γινόμαστε ανδρείοι και άλλοι δειλοί.

B1. Η σύνδεση ηθικής και πολιτικής είναι άμεση στην αριστοτελική σκέψη. Ηθική και πολιτική εντάσσονται στον ευρύ χώρο του πρακτικού λόγου που σχετίζεται με τα καθέκαστα, τις σχετικές περιστάσεις του ανθρώπινου βίου. Η ηθική αρετή έχει κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο και ο φορέας της (το ενάρετο υποκείμενο) είναι ο ενεργός και χρηστός πολίτης που ελεύθερα και ενσυνείδητα πραγματώνει τις αξίες της συμβιωτικής του ομάδας. Παράλληλα, ο Αριστοτέλης διακρίνει τη φρόνηση στις επιμέρους εκφάνσεις της. Μια σπουδαία εκδοχή της είναι η νομοθετική, αυτή δηλαδή που πρέπει να χαρακτηρίζει τους νομοθέτες. Οι τελευταίοι είναι οι παιδαγωγοί της κοινωνίας και διαμέσου των ενάρετων νόμων, οφείλουν να εθίζουν τους πολίτες στην ευπραγία με γνώμονες τον ορθό λόγο και το γενικό καλό. Σε αντίθετη περίπτωση που τα πάθη μένουν αδιαμεσολάβητα από τη λογική, κυριαρχεί το ατομικό συμφέρον και οι νομοθέτες αποτυγχάνουν στο έργο τους. Σε αυτή την περίπτωση, η πολιτεία χαρακτηρίζεται φαύλη, δηλαδή ένα άμορφο μίγμα ατομικών επιδιώξεων και εγωιστικών συμπεριφορών. Συνεπώς, η ηθική ποιότητα της πόλης συνίσταται στην ηθική υπόσταση των πολιτών.

B2. Ο εθισμός, δηλαδή η σταθερή και ομοιότροπη επανάληψη των πράξεων διαμορφώνει, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, τις έξεις, τις σταθερές ιδιότητες του ανθρώπινου χαρακτήρα. Η αρετή είναι πράξη που οριοθετείται μεταξύ υπερβολής και έλλειψης. Ο πρακτικός λόγος με τη μορφή της φρόνησης διαμεσολαβεί τα πάθη και τους προσδίδει θετική μορφή ώστε οι ανθρώπινες επιθυμίες να εκδηλώνονται με έλλογες πράξεις που υπερβαίνουν τις ενστικτώδεις συμπεριφορές. Η ανδρεία, η δικαιοσύνη και η σωφροσύνη είναι ηθικές αρετές που διαμορφώνονται από την καθημερινή επανάληψη ομοειδών πράξεων.

B3. Βλ. τις οικείες σελίδες της Εισαγωγής του σχολικού εγχειριδίου.

B4.

- Διαφθορά φθοροποιός
- Συντεχνία τεχνотροπία
- Πολεοδομία ανοικοδόμηση
- Ευπραγία πραγματικότητα
- Αποστροφή καταστροφή

Γ1. Νομίζω, φίλοι μου, πως οι άνθρωποι δεν έχουν τον πλούτο και τη φτώχεια στο σπίτι τους αλλά στις ψυχές τους. Γιατί βλέπω από τη μια πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι όμως αν και έχουν πολλά πλούτη, νομίζουν πως είναι τόσο φτωχοί ώστε αναλαμβάνουν κάθε μόχθο και κάθε κίνδυνο, προκειμένου να αποκτήσουν περισσότερα, από την άλλη γνωρίζω και αδέρφια, τα οποία αν και έτυχαν τον ίδιο κλήρο ο ένας από αυτούς έχει αυτά που του αρκούν και περισσότερα από όσα ξοδεύει, ενώ ο άλλος στερείται τα πάντα. Και γνωρίζω και κάποιους τυράννους οι οποίοι είναι τόσο διψασμένοι για πλούτη ώστε κάνουν πολύ χειρότερα πράγματα από τους πάρα πολλούς φτωχούς. Γιατί βέβαια, εξ αιτίας της φτώχειας άλλοι κλέβουν, άλλοι ανοίγουν τρύπα σε τοίχο με σκοπό την κλοπή και άλλοι πωλούνται ως δούλοι.

Γ2. ανδράσιν ιδιωτών παντί υπέδυσαν
πλείστους κτήσεσθαι αἰς ελάχομεν ησθάνετο
ποιεῖτω

Γ3α.

- Ειδικό απαρέμφατο αντικείμενο στο νομίζω
- Επιθετικός προσδιορισμός στο ιδιώτας
- Γενική διαιρετική
- Αντικείμενο στο ενδείται
- Γενική συγκριτική
- Επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας

Γ3β.

- Αναφορική προσδιοριστική πρόταση
- Συμπερασματική πρόταση